

Kongress
2020

Motion nr 5: Vinna eller försvinna? – fysioterapeutens framtida roll inom mental hälsa

Bakgrund:

Den psykiska ohälsan ökar i Sverige, framförallt i de yngre åldersgrupperna och i synnerhet bland flickor och unga kvinnor. Nästan en av tre unga har besvär med ångslan, oro eller ångest. Ungefär en miljon svenskar i arbetsför ålder lider av psykisk ohälsa och i den äldre befolkningen lider 12-15% av depression.

Psykiatrisk diagnos är den vanligaste orsaken till sjukskrivning och psykiatriska diagnoser har de längsta sjukskrivningarna. Samhällskostnaderna för psykisk ohälsa beräknas uppgå till 135 miljarder kr/år. Individer och närstående drabbas hårt med nedsatt livskvalitet och försämrad ekonomi.

Regeringen vill utreda fler insatser inom psykisk ohälsa.

En utökning av insatser för psykisk ohälsa inom primärvården har aktualiserats genom att regeringens utredning "Samordnad utveckling för god och nära vård" har givits ett tilläggsdirektiv; *att utreda förutsättningarna för utveckling av insatser vid lättare psykisk ohälsa, inom primärvården*. Syftet är bland annat att förebygga svårare ohälsa och sjukskrivningar.

Regeringen ser således behovet av fler insatser för personer med lättare psykisk ohälsa inom den nära vården. En förväntad effekt är förbättrad tillgänglighet till den högre vårdnivån, specialiserad psykiatri.

Man ska alltså se över hur primärvårdens uppdrag och organisation kan möjliggöra fler insatser i rätt tid och på rätt vårdnivå. I det ingår att utreda

- vilka kompetenser som ska ingå i det nya stödet
- vilka personalkategorier som bör erbjudas kompetenshöjande insatser

Eftersom personer med psykisk ohälsa söker med kroppsliga symtom, exempelvis; smärta, spänningar och utmattning bör fysioterapi föreslås bli del i de utökade insatserna inom primärvården. Fysioterapeuter blir då en personalkategori som bör erbjudas kompetenshöjande insatser.

Motivering och fakta om hur fysioterapi påverkar psykisk ohälsa

Vid psykisk ohälsa ses ofta även en bristande förmåga till självreglering av det autonoma nervsystemet och därmed minskad förmåga att hantera stress, ångest och att aktivera kroppens återhämtningssystem.

Fysioterapeuter har specialkunskap om kroppen och dess rörelse och funktion. Ett salutogent och beteendemedicinskt förhållningsätt tillämpas och vi vet hur fysisk aktivitet och avspänning bör individanpassas vid psykisk ohälsa. Fysioterapeuter specialiserade inom mental hälsa har kompetens att bedöma kroppsliga resurser och behandlar genom kroppsinriktade interventioner som stärker människors färdigheter i autonom- och emotionell reglering.

Detta är ett växande forskningsfält inom neurovetenskapen och dess kliniska tillämpning. Mycket talar för att kroppsinriktade metoder med fokus på fysiologiska regleringsmekanismer, interoception, kroppsupplevelse och affektmedvetenhet kommer att få en allt större betydelse i vården vid psykisk ohälsa. Som profession är fysioterapeuter därför en viktig part för att vända trenden med ökande psykisk ohälsa. Våra insatser passar dessutom väl ihop med andra professioners kunskapsområden såsom farmakologi, kognitionsvetenskap och psykoterapi

Sämre förutsättningar för fysioterapi i dagsläget

Tyvärr har man avvecklat istället för att utveckla möjligheterna för fysioterapeuter att verka inom mental hälsa. Förändringar i ersättningssystemen har gjort att det är omöjligt att genomföra bedömning och behandling på ett meningsfullt sätt. Det har därför blivit en utmaning att kunna ta emot de personer med störst besvär då ersättningen inte täcker den tid som dessa personer behöver. Fysioterapeuter med kompetens inom mental hälsa söker sig därför bort från primärvården.

Även inom heldygnsvården och öppenvårdspsykiatri har fysioterapitjänster försvunnit och vårt kunskapsområde tagits över av andra personalkategorier. Därför saknas den kompetens som krävs för att bedöma, och dosera interventioner som fysisk aktivitet, interoceptiva- och upplevelsebaserade kroppsinriktade behandlingar.

Önskat läge och förslag

De förändrade förutsättningarna för fysioterapeuter inom mental hälsa i primärvården, tillsammans med de nedmonteringar av fysioterapitjänster inom psykiatri som vi bevittnat det senaste decenniet, rimmar således dåligt med det stora behov av insatser som utredare och beslutsfattare ger uttryck för när det gäller den psykiska ohälsan i samhället.

Vi bedömer att det framför allt handlar om okunskap hos ansvariga beslutsfattare när man väljer att inte satsa på fysioterapeutisk kompetens. Det finns därför ett stort behov av *information och påverkansarbete för att lyfta fram vad fysioterapeuter kan bidra med inom mental hälsa.*

För att bli en självklar resurs vad gäller både bedömning och behandling i en ny framtida vårdmodell och även inom befintlig psykiatri, behöver tillgången på fysioterapeuter med fördjupad kompetens inom mental hälsa öka nationellt, och kompetenshöjande insatser måste utökas och tillgängliggöras.

Förslag:

Med bakgrund av detta föreslår Sektionen Mental Hälsa kongressen att besluta:

- Att uppdra åt förbundsstyrelsen att påverka genom bevakning av fysioterapeuternas intressen inom professionsområdet Mental Hälsa. Adekvat påverkansarbete bör ske för att stärka fysioterapeutens roll i de nya insatser som ska utarbetas för vården av lättare psykisk ohälsa i primärvården samt för att stärka fysioterapeuternas roll inom psykiatrin.
- Att uppdra åt förbundsstyrelsen att, i linje med tilläggsdirektivets uppdrag, kartlägga och utforma strategier för vilka utbildningsinsatser som kan behövas för att öka antalet fysioterapeuter med fördjupad kompetens inom området mental hälsa i såväl primärvård som inom psykiatrin. Så att denna kompetens säkerställs i både primärvård och psykiatri över hela landet.

Underskrift

20200502

Sektionen Mental Hälsa

Eva Henriques medlem; 139148

Kerstin Sörberg medlem; 14035

Carin Huss medlem; 140350

Louise Östgaard medlem; 161876

Ingeborg Lönnquist medlem; 138429

Brigitte Ronne Schnuderl medlem; 169350

Lena Grundell 136949

Linnea Landgren 170640

Styrelsens svar

Motionen berör en stor samhällsutmaning och så som motionstexten beskriver har regeringen även utredningen God och nära vård i uppdrag att utreda förutsättningarna för utveckling av insatser vid lättare psykisk ohälsa, inom primärvården.

Förbundet har i påverkansarbete lyft frågan om psykisk ohälsa och hur fysioterapeuter kan bidra. Det har skett bland annat genom ett frukostseminarium om ungas psykiska

ohälsa, ett avsnitt i förbundets podd ”En podd i rörelse” och genom att förbundet representerats i Sveriges kommuner och regioners satsning ”Kraftsamling för psykisk hälsa”. Förbundet har även representanter i referensgruppen till regeringens utredning om God och nära vård. Utredaren har i uppdrag att utreda förutsättningarna för att utveckla ändamålsenliga insatser inom primärvården vid lättare psykisk ohälsa. Detta Referensgruppen är ett viktigt forum där förbundet har goda möjligheter att påverka och där samverkan är viktig mellan olika sektioner för att förbundet på bästa sätt ska kunna bidra.

Dock landar alltid de slutgiltiga besluten om vilka professioner som ska finnas i samhället och inom hälso- och sjukvården på regional och lokal nivå. Det är där påverkansinsatserna bör ske. Sektionerna, tillsammans med distrikten, har en central roll i detta. Att tillsammans visa på vikten av att fysioterapeuter finns inom området mental hälsa i såväl primärvård som inom psykiatri.

att anse motionen besvarad